

Zpráva o realizaci Regionálního akčního plánu pro střevli potoční (Phoxinus phoxinus) na Vysočině v roce 2020

Jana Matrková, Josef Havelka, AOPK ČR, RP Správa CHKO Žďárské vrchy

Poznámka: Číslování jednotlivých kapitol respektuje členění v textu regionálního akčního plánu. Není-li uvedeno jinak, podíleli se na realizaci opatření pracovníci AOPK ČR.

3.1. Péče o biotop

Neprovádělo se

3.2 Péče o druh

V roce 2020 proběhlo cílené snížení predatorního tlaku v lokalitě Včelnička a Huťský potok: výlov rybníčka U Starých Hutí. Výlov byl proveden dne 23. 9. 2020 (předchozí výlov 2017) zástupci AOPK ČR, RP SCHKO ŽV, ve spolupráci s místním subjektem - Ing. Tomášem Dvořákem z Těmic. Cílem výlovu bylo odstranění rybích predátorů, a tedy ochrana populace střevle potoční a dalších druhů obývajících rybníček (slunka obecná, mihule potoční, obojživelníci).

Rybník byl předem spuštěn, před výpustí ponechána laguna, z níž byli vychytáni pstruzi. Rybky a další živočichové uvízlí na vypuštěném dně se intenzivně ručně vysbíraly a provizorně umístily do vaniček. Odchyceni byli tři velcí pstruzi (délka těla 35 až 58 cm) Rybník byl po odlovu tří velkých pstruhů ihned zahrazen a zahájeno napouštění. Vysbírané střevle, slunky, mihule, a pulci byli krátce nato vypuštěni zpět do laguny.

Oproti výlovu v roce 2017 bylo zjištěno podstatně méně střevlí – v r. 2020 jsme množství střevlí odhadli na cca 500 ks, v roce 2017 to byly vyšší tisíce ks. Příčinou poklesu je patrně predace pstruhy: tři jedinci, odchyceni v roce 2020, zůstali v rybníce skryti už při výlovu v r. 2017. Potvrzuje se tak nutnost pravidelných výlovů a důkladného doložení všech predátorů. Pozitivní je přítomnost všech věkových stádií střevle.

Obr. 1: největší ze pstruhů odchycených na Rybníčku u Starých Hutí.

Zároveň v roce 2020 došlo k neplánovanému omezení predačního tlaku pstruhy v tocích Včelnička a Huťský potok, protože hospodařící rybářská organizace nevysadila v tomto roce do povodí pstruhy potoční (příčinou byl nedostatek násady).

3.3. Monitoring

Včelnička a Huťský potok

Při podzimním výlovu ověřen stav populace v Rybníčku u Starých Hutí (viz výše). Dále byla dne 17. 6. ověřen stav tůní zhotovených pro střevle v nivě Huťského potoka. Všechny tůně jsou stále funkční, většinou včetně napojení na hlavní tok. U jedné tůně došlo k samovolného protržení břehu a nalezení nové trasy potoka. Některé tůně jsou zarostlé vodní vegetací. Všechny tůně byly proloveny čeřínkem, střevle zjištěna nebyla. V jedné tůni se však ve vegetaci skrývaly dvě asi čtyřcentimetrové rybky. Vzhledem k tomu, že v povodí v tomto roce nebyli vysazeni mladí pstruzi, šlo s největší pravděpodobností o střevle. Střevle tedy podle všeho tůně stále využívají, i když méně než v roce zhotovení.

Obr. 2: jedna z tůní v nivě Hutského potoka

Hostačovka

Dne 10. 4. zde provedl průzkum Petr Blábolil. Potvrdil výskyt střevle na Hostačovce nad i pod Vilémovem, přičemž v úseku nad Vilémovem našel až stovky jedinců na profil, pod Vilémovem desítky jedinců na profil. Potvrdil tak, že zde střevle dokázaly přežít i sucho v r. 2018, kdy potok až na izolované tůně prakticky vyschl.

Ranský potok

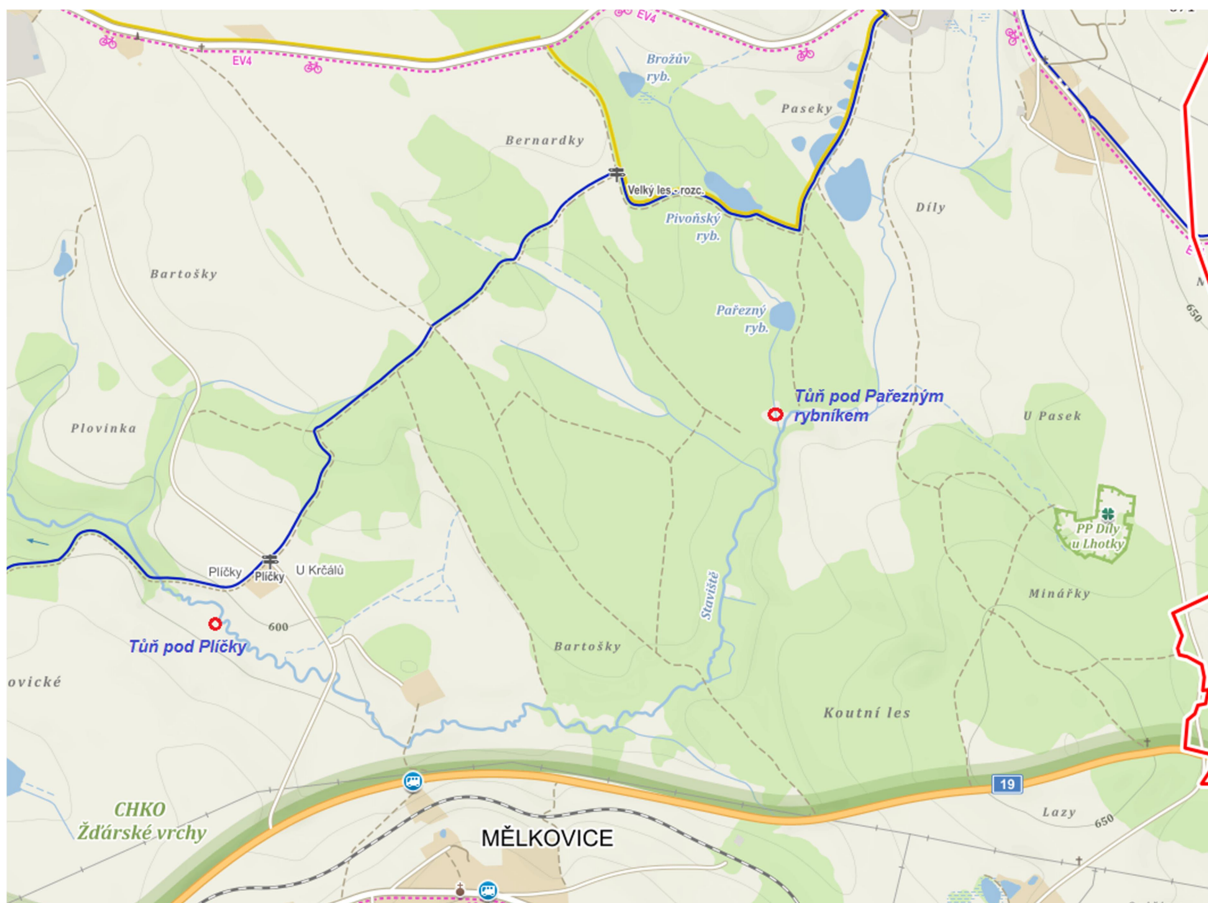
23. 4. 2020 proběhla kontrola tůní vytvořených na podporu střevlí. Ze tří tůní byly dvě na vodě, prostřední na suchu. Přítomnost střevlí nebyla s ohledem na úplné vyschnutí tůní ověřována. V samotném Ranském potoku byla zjišťována přítomnost střevlí elektrickým agregátem, a to ve 4 tůních pod cestními propustky a na 4 místech jeho levobřežním přítoku (mezi EVL Ransko a silnicí I/34). Střevle bohužel zjištěna nebyla. Je pravděpodobné, že suché léto v r. 2018, kdy potok i tůně zcela vyschly, tato populace střevle nepřežila.

Sázava – tůně Oudoleň

Dne 2. 6. byla provedena kontrola tůní u Oudoleňského potoka (přítok Sázavy). Spodní tůň byla na plné vodě, zatažena orobincem, se zhoršenou průhledností. Při prolovení kesrem a čeřínkem byla zjištěna pouze bílá ryba (pravděpodobně střevlička). V této lokalitě pravděpodobně již střevle nežijí.

Staviště

24. 4. 2020 proběhla kontrola sedmi tůní vytvořených na podporu střevlí v nivě potoka. Střevle byla potvrzena v prostřední tůni v lokalitě Pod Pařezným (odchyceno několik třicetimetových jedinců), a v dolní tůni pod Plíčkami (3 dospělci s třetí vyrážkou). Jedná se o tůň nejbližší potoku Staviště, na výtoku s potokem komunikuje. Na ostatních tůních byli pouze skokani nebo nic, v tůni nad VN Staviště okoun. Střevle tedy část tůní na Stavišti využívají.

Obr. 3: Umístění tůní s potvrzeným výskytem střevele v r. 2020

Obr. 4: Tůň pod Pařezným rybníkem

Obr. 5: střevle v tůni pod Pařezným rybníkem

Obr. 6: Tůň pod Plíčky

Obr. 7: střevle v tůni pod Plíčky

Svratka

Dne 11. 11. při mapování ryb pro AOPK potvrdil Lukáš Merta výskyt střevle na Svratce, a to u Sedliště, kde udává 24 jedinců na profil.

Želetavka

Dne 7. 10. při mapování ryb pro AOPK zjistil Lukáš Merta dva jedince střevle na Želetavce nad soutokem s Bíhankou, mezi Kláskovým a Bahnovým mlýnem. Z povodí Bíhanky a Želetavky jde o první novodobý nález, a bude žádoucí výskyt střevle v těchto tocích upřesnit.

3.4. Výzkum

Neprovádělo se.

3.5 Výchova a osvěta

Osvěta byla prováděna průběžně na jednáních Správy CHKO k akcím týkajících se vodních toků, účastníky jednání byly zpravidla obce, pracovníci vodoprávních úřadů, správci toků, zpracovatelé dokumentací a dodavatelé akcí.

Zapsali Jana Matrková a Josef Havelka, 5. února 2021